

פרוטוקול מס' 1

מישיבת ועדה הכלכלה שנערכה
ביום ב' כ"ו בשבט תשל"ד, 18 בפברואר 1974, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. חמיר - היו"ר
ע. פיינרמן
א. זילברברג
ה. זיידל
פ. גרופר
א. לבני
י. יודין
מ. דרובלס
ע. אמוראי
א. יפה
מ. חריש
א. אולמרט (במקום י. מודעי)

מוזמנים:

י. ישעיהו - יו"ר הכנסת
נ. לורך - מזכיר הכנסת
ש. יעקובסון -
ח. פנחסוביץ - מ. המשפטים
ד. לב - יועץ כלכלי

מזכיר הוועדה:

פ. פלכסר

ר ש מ ה:

כהן מזל

סדר היום:

1. בחירת יו"ר הוועדה
2. חילופי דברים על עבודת הוועדה, וקביעת מועדי הישיבות
3. חוק להארכת תקפן של תקנות-שעת-הירום
(פיקוח על מצרכים ושירותים - הוראות נוספות),
תשל"ד-1974.

בחירת יו"ר הוועדה

אני מתכבד לפתוח את הישיבה הראשונה של ועדת הכלכלה בכנסת השמינית.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

הדבר הראשון שאנחנו צריכים לעשות הוא לבחור יו"ר לוועדה. לפי המלצת ועדת הכנסת, בהתאם לתקנון, מומלץ לבחור ב**ד"ר אבנר-הפנסט** שמואל חמיר כיו"ר לוועדה הזאת. אני מעמיד את ההמלצה הזאת להצבעה.

ה ע ב צ ה

המלצת ועדת הכנסת לבחור בח"כ ש. חמיר ליו"ר הוועדה - נתקבלה.

אני קובע שח"כ ש. חמיר נבחר, פה אחד, להיות יו"ר ועדת הכלכלה בכנסת השמינית. ואני מבקש מח"כ חמיר לחפוס את מקומו.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:

אני רוצה להקדים לך דברי ברכה, אחולים והצלחה בתפקידך כיו"ר ועדת הכלכלה, ומאחל גם הצלחה לחברי הוועדה במכלול התפקידים המרובים שיש לוועדה זו. נדמה לי שלוועדה זו, לפי תקנון הכנסת, פירוט תפקידיה הוא הגדול ביותר, פרט לוועדת הכנסת. תחום ענייניה של ועדת הכלכלה הוא: מסחר ותעשייה, אספקה וקיצוב, חקלאות ודיג, תחבורה על כל ענפיה, איגוד שיחופי, תיכנון ותיאום כלכלי, פיתוח, זכויות המדינה ואפוסטרופסות על הרכוש, רכוש הערביים הנעדרים, רכוש היהודים מארצות האויב, רכוש היהודים שאינם בחיים, אלה שסחים מרובים שהוועדה תצטרך לעסוק בהם ואני מקווה שהיא תעשה את מלאכתה באמונה בהנהגתך ובראשותך.

בהזדמנות זו הייתי רוצה לומר גם מילח ברכה ליו"ר הוועדה הזאת בכנסת השביעית, חה"כ שכטרמן. קווייתי שהוא יהיה נוכח היום. חה"כ שכטרמן, אשר כיהן בראש דעתה זו קדנציה אחת - לפניו היה ד"ר אבניאל בחמש קדנציות - עשה את מלאכתו בקפדנות, בדייקנות ובהעמקה. הוא הלך עתה לתפקיד אחר בכנסת, בשם הוועדה ובשם יו"ר הוועדה אני מפנה לו ברכה ותודה על פעולתו בוועדה זו. ועכשן, היו"ר, הכל לרשותך.

אני אסיר תודה לאמון ולברכה, ומקווה לעשות כמיטב יכולתי כדי להצדיק אותם. בהזדמנות זו, אני רוצה לברך את יו"ר הכנסת לכהונתו המחודשת ומקווה שבראשותו תמלא הכנסת את חובותיה כבעבר, ומעל ומעבר למה שהצלחנו בעבר.

היו"ר ש. חמיר:

אני מצטרף לברכה ליו"ר-הקודמים. חה"כ ד"ר אבניאל וחה"כ שכטרמן, אשר חרמו תרומה רצינית וחשובה לפעולתה של הוועדה בעבר.

אני מצטרף שח"כ שכטרמן לא התפנה הבוקר. אני משוכנע, כפי שהבטיח, כי הצעתו הטובה ונסיונו יעמדו לנו בכל עת מצוא, ואני מקווה שנזכה להמשכיות בפעולה שנעשתה עד כה.

ועדה זו, בתקופות שונות, עברה גלגולים שונים. היו זמנים שהיתה דעה, שאולי היא מיותרת ויש להעביר סמכויותיה לוועדת הכספים. לאחר מכן ועדת הכספים נתברכה בעומס בלתי רגיל, ובכנסת שעברה מלאה הוועדה תפקידים נכבדים מאד, ואני משוכנע שבעזרת החברים על כל פלגיהם נצליח לעשות בן גם בכנסת הנוכחית. כל זה היה בלתי אפשרי אלמלא הצוות הטוב שעומד לרשות הוועדה הזו, מזכיר הוועדה מר פלכסר, היועץ והכלכלן הראשי שלנו, מר לב והיועצת המשפטית, שהיא לא כולה שלנו, אבל זה תמיד מוסיף עצה טובה. אני משוכנע שנתברך בעזרתם של השלישייה הטובה הזו גם בעונתנו הזו.

(המשך היו"ר ש. תמיר):
 החברים יודעים שכעבור שנה יוחלף
 יו"ר הוועדה בה"כ הורביץ, שהוא
 מאד מעורה בתחומים הכלכליים מנסיונו האישי. אני משוכנע שנשמור על
 קשר אישי אתו לקראת המשכיות בקדנציה הזאת. אנחנו במיוחד נצפה
 לשיתוף פעולה הדוק ממשרדי הממשלה ובראש וראשונה מאת שר האוצר,
 שר המסחר והתעשייה ושר החקלאות, שבדרך כלל נהגו לתת מזמנם ועזותיהם
 לוועדה זו.

בכהונה הקודמת שלנו כוועדת הכלכלה,
 ביוזמת כמה חברים, ביניהם אחד הראשונים, היו"ר הקודם ח"כ שכטרמן
 וגם אני הייתי במגמה דומה, חפשנו דרכים לתת לה יתר סמכויות כוועדה
 ובמקביל לוועדות אחרות, ואני מניח שבנושא הזה נפנה ליו"ר הכנסת,
 שבוודאי מעוניין להגביר את מעמדה של הכנסת כולה, בהיפוש דרך משותפת
 להגביר את סמכויותיה של הוועדה ולצפות לקשר הדוק יותר עם הציבור
 בכללו והציבור שאינם מעוגנים בהיקף סמכותה של הוועדה במיוחד.

אני חושב שנסתפק לצורך הפתיחה בזה.
 אפשר לגשת לצדדים המינהליים על צורת הפעולה וזמני ישיבות הוועדה.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:
 אני רוצה להוסיף כמה דברים. הבעיה של
 פרלמנטיות ושל הדוק הקשר בין הרשות
 המבצעת והרשות המחוקקת היא חשובה. אבל הדאגה הזאת ידועה עכשו בעולם
 כולו וגם אצלנו, וכבר עמדנו עליה בשנה שעברה.

השאלה היא מה לעשות כדי שוועדות
 הכנסת וכך המליאה - לגבי הוועדות זה יותר קריטי - יספיקו להקיף
 שטחים בלי לקפח את היסודיות של העבודה. שייאמר כל מה שצריך להאמר,
 ויחד עם זאת להספיק הרבה. שהכל יהיה קצר וקומפקטי. זו בעיה של
 נוהלים והרגלים. אילו יכולנו להפעיל פה את מחשבתנו כדי לטפח הרגלים
 ונוהלים, לא ע"פ השגרה שאנחנו חיים בה מזה כבר 25 שנה, אלא לנסות
 לעשות את הדיון יותר קומפקטי. אם הוועדה הזאת תצליח בעניין זה לחדש -
 אני אראה את זה כדבר מבורך.

היו"ר ש. תמיר:
 נשתדל לקבל את הנחייתך. תודה רבה.

~~החברים יודעים שכעבור שנה יוחלף יו"ר הוועדה בה"כ הורביץ, שהוא מאד מעורה בתחומים הכלכליים מנסיונו האישי. אני משוכנע שנשמור על קשר אישי אתו לקראת המשכיות בקדנציה הזאת. אנחנו במיוחד נצפה לשיתוף פעולה הדוק ממשרדי הממשלה ובראש וראשונה מאת שר האוצר, שר המסחר והתעשייה ושר החקלאות, שבדרך כלל נהגו לתת מזמנם ועזותיהם לוועדה זו.~~

חילופי דברים על עבודת הוועדה
וקביעת מועדי הישיבות

היו"ר ש. תמיר:
לפני שנעבור לענייננו, אני מודיע
שחה"כ אולמרט בא לישיבה זו במקום
חה"כ יצחק מודעי.

א. זילברברג:
אני רוצה להצטרף לברכה. אני מקווה
שנזכה בוועדה זו לעבודה משותפת
וכן מצטרף לברכה של יו"ר הכנסת ליו"ר הקודם, שעבדנו ביחד והיתה
עבודה די טובה. קשה, אבל טובה.

אני רוצה להעיר תשומת לב חברי הוועדה,
שאם אנחנו נצא מהנחה שעבודת הכנסת מחולקת לפי ועדות, בחלקה היא
לפי סיעות, רצוי מאד שאנחנו נקח בחשבון כשיו"ר הוא חבר סיעה שלא
יושבת בתוך הממשלה, זה לא נקרא שמוסרים את הוועדה לסיעה. הוועדה
היא ועדה. יש רוב ויש מיעוט. היו"ר הוא יו"ר והוא של סיעה מסויימת.

אם נצא מהנחה כזאת, אנחנו נוכל
לעבוד ביחד ונוכל להגיע להבנה מלאה. אני מעוניין שנגמור את התקופה
ביחד גם כן בברכה. אם נעבוד לפי שיטה זו יהיה יותר קל לברך בלב שלם
גם כאשר נגמור את המושב הזה.

ה. זיידל:
ברצון ובחדווה אני מצטרף לכרכות
שהושמעו כאן. ועדה זו היתה מפורסמת
מאד, אולי המפורסמת ביותר. לפי העלאתי זה בא הודות ליו"ר הוועדה
שאז היה האפוזיציונר הראשי. זה יהיה מעניין מאד כאשר אפוזיציונר
ראשי נהפך ליו"ר הוועדה.

אני בטוח שהיו"ר יעשה כל מאמץ שהחלטות
תתקבלנה על דעת כולם, ואני אישית מוקיר את חה"כ תמיר, ומאמין שהוא
יעשה את המאמץ הזה.

יחד עם זאת, אני חייב להביע משאלה,
שאותה השמעתי גם בשתי ועדות אחרות והיא, תאום הישיבות של הוועדות.

היו"ר ש. תמיר:
ברשותך נעבור לזה.

ה. זיידל:
אנחנו לא יכולים לשבת, בבת אחת,
בשתי ועדות, ואני חושב שלא נשאר
זאת רק ליו"ר. אמנם זה קצת קשה למצוא דרך שתאים לכל. אנחנו באמת
באנו לכאן כדי לשחף פעולה ולכן זו המלצתי.

י. יודין:
אני מצטרף לברכות שנאמרו כאן לבחירתו
ליו"ר הוועדה. אני מצטער שמר שכטרמן
איננו, הייתי משמיע באזניו ברכה ביוסף לברכה בקשר לתפקיד שמילא
בוועדה זו. הייתי מוסיף לו ברכה מיוחדת על הבן שהתפרך בו. יצא לי
לבקר באחד המפעלים החשובים ונתקלתי שם במהנדס שכטרמן.

אני חושב, כי מה שאמר כאן, חה"כ זי לברברג,
הוא למעשה המצב העובדתי. הוועדה של הכנסת היא ועדה של הכנסת, ואני
מקווה שחה"כ תמיר, שכולנו ברכנו אותו עתה, ישתדל להיות יו"ר של
כולנו ושל הוועדה כולה. אני מקווה שוועדה זו, אשר אני רואה בה אחת
הוועדות החשובות, תרומה קונסטרוקטיבית לפתרון בעיות יסודיות
של המשק שלנו.

הייתי מוסיף משאלה - אמנם דברים רבים
וחשובים כתובים בספר תקנון הכנסת - הייתי מבקש, שנוסף להגדרת
התפקידים, יוגד משהו ע"י יו"ר הכנסת ואולי גם ע"י יו"ר הוועדה,
משהו על סמכויותיהם של הוועדות.

מ. דרובלס:

גם אני מצטרף לברכות של קודמי ומאחל ליו"ר שהוועדה תהיה ועדה לא משעממת. אני חושב שזו אחת הוועדות, שבמשך שמונה השנים האחרונות, התחלפו בה היו"ר כבר שלש פעמים. זה טוב. אולי היה כדאי לנסות ולהעתיק נוהג כזה גם בוועדות אחרות. כל יו"ר תורם מה שהוא יכול לתרום. אין ספק שהשניים הקודמים תרמו רבות לוועדה, ועכשו אנחנו מחברכים ביו"ר, שבקדנציה הקודמת היה פעיל מאד בוועדה ושמענו בדברי הפתיחה שלו, שהוא ימשיך לפעול. אין ספק שהדבר יהיה לברכה לוועדה.

בסיכומי של דבר, נאחל ליו"ר ולכולנו עבודה טובה. ועדת הכלכלה היא אחת הוועדות - אחרי ועדת הכספים - שמוטל עליה התפקיד הגדול ביותר. לכן, מוטל עליה לעמוד בתפקיד זה.

היו"ר ש. תמיר:
אני רוצה להודות לכולם ומברך את החברים הוותיקים והחדשים להבחרם לוועדה לתפקיד המיוחד הזה. אני משוכנע שאיש עם תרומתו המיוחדת יתרום רבות.

אני סבור שעלי לומר מלה אחת לדברי החברים, בנוסף למה שאמרתי. בוודאי שאנחנו נעשה מאמץ מירבי לחיות ביחד, לפעול ביחד. אין בזה ספק. אם ננהג כך, נוכל לחיות. כך אנחנו חייבים. הגענו לכאן, לא ע"פ בחירה אישית של הנוכחים פה, אלא הבוחר קבע מי ייבחר, כשם שהבוחר קבע את ההרכבים, כולל הרכב היו"ר, וזה מוכיח כיצד הדברים נקבעים בפועל. ואני סבור, שאת זאת-מה שאני למשל מבקש מיו"ר ועדות אחרות - אתבע, בראש וראשונה, מעצמי. כך שהמשאלות הדדיות לכל הכיוונים. נשתדל לעשות ברוח נוחה ומעל לכל להיות נאמנים לעצמנו.

אני חוזר ומודה ליו"ר הכנסת על ברכותיו ומציע שנגיש לנושא שלנו.

יו"ר הכנסת י. ישעיהו:
בענין מועדי הישיבות של הוועדות ותאום המועדים - עלי להוסיף, כי יש לוח זמנים קבוע מהכנסת השביעית, ופחות או יותר הוא פעל, לא במאת האחוזים, היו בעיות גם אז. לעת-עתה, אני מציע להתארגן לפי הלוח הקודם. בימים הקרובים אני אקיים פגישה של יו"ר הוועדות וננסה למצוא תאום של מועדי הישיבות, באופן שהוועדות יוכלו לפעול.

נקודה שניה - בקשר למה שאמר ח"כ יודין - אני מניח הנחה וודאית שקראת את תקנון הכנסת - בפרק החמישי נמצא כל הנושא של עבודת הוועדות, ולגבי המסקנות ישנו סעיף 85 המורכב משלושה סעיפי משנה. בענין של הצעת חוק, הוועדה מכינה. זו עבודה ברורה. זה תפקיד ברור. בענין שאינו הצעת חוק כתוב:

"85. (א) בעניין שאינו הצעת חוק ואשר נמסר על-ידי הכנסת לדיון אחת הוועדות תביא הוועדה את מסקנותיה לידיעת חברי הכנסת על-ידי הנחתן על שולחן הכנסת, זולת אם החליטה הוועדה, מטעמים מיוחדים שחציין בהחלטתה, שלא לפרסם מסקנותיה; והוועדה רשאית שלא לפרסם את הטעמים להחלטתה. מסקנות של ועדה שיונחו על שולחן הכנסת - יונחו בצירוף מסקנות המיעוט או חבר בודד של הוועדה, אם היו כאלו.

(ב) בכל מקרה שאין החלטה מראש של הכנסת לקיים דיון במקנות הוועדה רשאית הממשלה להציע לכלול דיון במקנות הוועדה בסדר-היום של הכנסת; כמו-כן רשאי כל חבר בכנסת, על-ידי הצעה לסדר-היום, להציע לכלול דיון כאמור בסדר-היום של הכנסת.

(ג) מסקנות הוועדה יצורפו ל"דברי הכנסת".

אין אף מלה על ביצוע מסקנות. להיפך, המשמעות היא, שהמסקנות של הוועדה פתוחות לדיון. יותר מזה המחוקק לא נתן לנו.

(המשך - יו"ר הכנסת י. ישעיהו):
 אנחנו ערים לבעיה הזאת, ודובר בה לא מעט. עדיין לא מסתמנת יציאה למרחב אחר ולו למרחב צר. העניין הוא פרובלמטי. אני מקווה שבכנסת הזאת, חתימת ועדת הכנסת לסעיף הזה, ותנסה לחת קצת יותר "שיניים" למסקנות של הועדות בנושאים שאינם חוקיים, כדי שהוועדות ירגישו היטב את תוצאות עבודתם ואולי זה יגביר את משא האחריות עליהם. אז המסקנות יהיו מדוקדקות יותר ואז תהיה למסקנה משקל מתאים ומחייב לביצוע. איך ינסחו זאת? - עוד נראה.

י. יודין:
 לא ברור לי כל כך, מה הוא חופש הוועדה ליזום נושאים לדיוניה.

היו"ר ש. תמיר:
 אנחנו נעבור לכך באחת הבעיות שיצו ויעלו.

אנחנו נגש תחילה לדון בנושא של מועדי הישיבות. בקשתי את מזכיר הוועדה להעביר שאלון לחברי הוועדה, וקבלנו תשובות חלקיות ממספר חברים, ולצערי לא קלנו על הנתונים שהיו ידועים לי. אין שעה באף אחד מן הימים שמקובלת על החברים. הראשון שפנה אלי היה חה"כ פיינרמן, שהצביע על קבוצת חברים שהיא פעילה גם כאן וגם בוועדת הכספים.

אנחנו צריכים להחכנס ליומיים, אני חבר בוועדה שאיננה משיקה, אבל בהעדר יו"ר קשה לנהל ישיבה. אין מנוס מקביעת שעות. יש 120 חברי כנסת, ישנן עשר ועדות, ומטבע הדברים שכל חבר פעיל בשתיים או שלש ועדות.

על כן, הצעתי היא, לאור הבדיקה המוקדמת - הנושא פתוח עוד כאן לדיון, אם יוצר מוצא נוח יותר - שנשב פעמיים בשבוע: פעם אחת ביום שלישי בשעה 8.30 בבוקר עד שעה 10.00; ופעם שניה ביום ד' בשעה 9.00 ואז יהיה לנו זמן של שעתיים - עד שעה 11.00. התאריכים האלה מתנגשים אף הם, אולם נסיתי לבדוק מה בדבר יום שלישי בשעה 2.00, אך נאמר לי שהדיון במליאה מתחיל בשעה 3.00, ושוב זה איננו מתאים. אני מוכן להסתגל לכל צורה, אך לא מצאתי פתרון אחר.

ע. פיינרמן:
 אני מציע שישיבה אחת חתקיים ביום שלישי בין השעה 1.30 לשעה 3.00; והישיבה השניה חתקיים או ביום שלישי בשעה 8.30, או ביום שני בשעה 8.30. אסור שנקח את יום רביעי, מפני שזה יום אשר יושבות בו כל הוועדות.

י. יודין:
 אני מבקש, אם אפשר, שהחברים יסכימו לישיבה ראשונה ביום שני בשעה 8.30 עד שעה 10.00. אז תהיה אפשרות ללכת לוועדות אחרות; וישיבה שניה ביום שלישי משעה 12.30 עד שעה 2.00.

המועד של יום שלישי בשעה 2.00 אינו מתאים, כי יש התייעצויות ובהורים עם הסיעות. נדמה לי שהוחלט להעביר את ההצעות לסדר היום ליום שלישי, ואז לקרוא ישיבה שעוסקת בהצעות לסדר היום, יש צורך בהתייעצויות סיעתיות משעה 2.00.

פ. גרופר:
 אנחנו כאן, נדמה לי, ארבעה חברי ועדת העבודה, והמועדים שהציע כאן חה"כ עוזי פיינרמן מתאים לנו ואלו הם: ביום שני משעה 8.30 עד שעה 10.00; וביום שלישי, מחי שייקבע.

היו"ר ש. חמיר: לצערי, ההצעה של יום שני אינה עולה

בקנה אחד עם זמנים שקבועים לי.

לגבי יום שלישי, אני רואה שתי אלטרנטיבות. אגב, ביום שני מ-8.30 עד 10.00, יש לנו רק שעה וחצי, ואנחנו צריכים ישיבה אחת שתהיה לפחות של שתיים. ביום שלישי חייבת להיות ישיבה מ-8.30 עד שעה 10.00; או משעה 1.30 עד שעה 3.00. נעשה הצבעה נסיונית.

למי נוח יותר ביום שלישי משעה 8.30?

רק לחבר אחד נוח בשעה הנ"ל.

למי נוח ביום שלישי משעה 1.30?

אני רואה שרוב החברים מעדיפים ביום שלישי בשעה 1.30. נקבל את דעה רוב החברים.

נשאר לנו יום רביעי. אין לנו

אלטרנטיבות אחרות.

ע. פיינרמן: ביום רביעי תהיה בלי ארבעה חברי ועדה.

החברים צריכים לעשות רומציה. אני מוכן לבדוק את זה עם יו"ר ועדת העבודה.

עד לקביעה אחרת, אין מנוס מזה.

מ. חריש: ביום שני המליאה מתחילה בשעה 4.00. מדוע לא נשב בשעה 2.00.

י. יודין: יש ישיבה של הנהלת הסיעה.

היו"ר ש. חמיר: ביום שני בין 2.00 ל-4.00, מבכיר

עלי. אנחנו, בשלב זה, מסכמים,

ישיבה אחת מחקימת ביום שלישי משעה 1.30 עד שעה 3.00; וישיבה שניה ביום רביעי משעה 9.00 עד שעה 11.00. אנחנו עוד נחזור לבעיה של יום רביעי.

אם כן, מחר מתקיימת הישיבה הראשונה

בשעה 1.30.

הכנסת העבירה אלינו לדיון את הצעותיהם

של חברי הכנסת זילברברג וגרופר בענין

המצב בפרדסנות, והמשמעות יכולה להיות קשה אם לא נפעל בקצב, מכיוון שהעונה בעיצומה והבעיות כבדות.

אני מציע שנזמין את כל הגורמים

הנוגעים בדבר לישיבה ראשונה בשבוע הבא, ביום שלישי בשעה 1.30. אני

מבין שהגורמים הנוגעים בדבר הם: המועצה לשיווק פרי הדר, שתשלח

את האנשים המתאימים; שר החקלאות או האיש שייראה לו לנכון לשלוח;

האיגוד החקלאי; המרכז החקלאי והתאחדות האכרים.

נבקש את המזכיר לזמן אותם, ואני מקווה

שנגמור את הדיון בנושא זה בלא יותר מישיבה אחת או שניים, כדי שנוכל לגבש מסקנות.

ה. זיידל: האם אפשר לקבל חומר?

היו"ר ש. חמיר: החומר הראשון הוא ההצעות שהגישו

חברי הכנסת זילברברג וגרופר.

חוק להארכת תקפן של תקנות-שעת-חירום
(פיקוח על מצרכים ושירותים - הוראות נוספות), תשל"ד-1974

היו"ר ש. תמיר:

הדבר הדחוף ביותר מבחינת הממשלה הוא החוק להארכת תקפן של תקנות שעת חירום. אנחנו ניצבים בפני אותו מצב של כמה ועדות, שהתקנות לא הוארכו בזמן, ולמעשה פג תקפן ב-29.1.74, ואנחנו נמצאים בפיגור של כ-20 יום. היה דיון מקיף מאד בוועדת חוץ ובטחון, בהשתתפות היועץ המשפטי לממשלה, ושם הוא נשאל, האם תקנות שהיו רטרואקטיביות יהיו תקפות, ואיני סבור שכדאי שנחזור באופן מקביל על כל הדיון המשפטי. לי, אישית, הייתה דעה מסוייגת לדעת הרוב, אבל אינני חושב שיהיה דין אחד בוועדה זו, ודין אחר בוועדה אחרת. לכן, לי נראה, שמן הראוי שנקבל את ההמלצה של היועץ המשפטי לממשלה, שקיבל על עצמו את האחריות לתוצאותיה, כפי שהוא הביא אותה בפני ועדת חוץ ובטחון - לקבל את ההצעה כלשונה.

ת. פנחסוביץ:

ההצעה, כפי שנחבלה שם, היא שלא יועמד אדם לדין על עבירה שעבר בתקופה שבין היום שפג תקפן של התקנות, ליום שבו

הוארך.

היו"ר ש. תמיר:

הדבר נובע מכך, שבכל החקיקות שהיו בבחינת חשריר, הקפידה הכנסת לא לקבוע חקיקה פלילית רטרואקטיבית, ולכן התקונים שהיועצת המשפטית שלנו חזרה עליהם חשובים לענין. לגבי גוף התקנות, תהיה עוד הזדמנות לבדוק אותם לגופם, אלא אם יש לאחד החברים הערות כבר עכשו.

אני מבין שאין הערות.

ה. זיידל:

אמנם דברתי בכנסת שהחוק הזה קצת פיקטיבי. ידוע לי שהיו משפטים, ואם כך משפטים אלה אינם בתוקפם, כי אי-אפשר להחיל את החוק רטרואקטיבית. צריך להודיע בענין זה לשר ולממונה על כך, שאין תחיקה רטרואקטיבית.

היו"ר ש. תמיר:

לזה צריך לדאוג העו"ד. אתה מציע שהדבר יהיה בפומבי. אין ספק, שכאשר הדבר יועלה בכנסת, הוא ייאמר. אנחנו נביע את המשאלה בפגישה עם היועץ המשפטי לממשלה.

ת. פנחסוביץ:

שר המסחר והתעשייה הוא שאחראי לפתיחת התיקים ולא היועץ המשפטי לממשלה. כל התיקים שנפתחו לגבי התקופה שבין היום שפג תוקפן ליום שבו הוארכו - ייסגרו ע"י היועץ המשפטי לממשלה.

היו"ר ש. תמיר:

כאן ההארכה היא עד 31 במרץ 1974. כלומר הארכה של חדשים, ובוועדת חוץ ובטחון אשרו את ההארכה עד ל-30 באפריל.

ת. פנחסוביץ:

אם יצטרכו הארכה נוספת, אז ייכנסו לדין בכל תקנה.

היו"ר ש. תמיר:

אני נמנה עם אלה שהסתייגו מההארכה. מדובר על תקנות שעת-חירום, ויש מגמה לצמצם את תוקף תחולתם, אלא אם יש הכרח בדבר. קיום החוקף הוא בסמכותנו, גם הנושאים שפה מדובר בהם, אינם כל כך מן האופי התמור שקיים בנושאים אחרים, כך שאני מציע להסתפק בהצעה כפי שהועמדה בפנינו להארכה עד ל-31 במרץ 1974.

מ. דרובלס:

גם אני מסכים שצריכה להיות הארכה עד ל-31 במרץ, ונראה מה יהיה הלאה.

אך יש לי הערה אחת. אני, באופן עקרוני, מתנגד, שאנחנו נקבל חוק רטרואקטיבי. זה לא משנה אם זה יותר חשוב או לא. במקומות אחרים עלולה להיות לזה משמעות יותר חמורה. אני מציע שזה יהיה החל מ-2 בפברואר, שנוכל לדעת מתי זה יובא לפני המליאה ואז לקבוע את החאריך, בתנאי שלא יהיה רטרואקטיבי.

היו"ר ש. תמיר:

זה היה בדיון ביועדת חוץ ובטחון באופן מקביל, ביוזמתו של ח"כ הלוי, שעמד על הצדדים המשפטיים. הסוגיה המשפטית גדונה לאורך ולרוחב, ושם רוב חברי הוועדה קבלו את הדעה, שאין מנוס מתחיקה רטרואקטיבית. כמובן, אתה יכול להביע הסתייגות ואז נרשום אותה, ואתה חשקול במליאת הכנסת איך להתייחס לכך.

ע. אמוראי:

אינני משפטן, אבל מבחינה של ההשפעה הכלכלית, במקרה הזה, יש הבדל מהותי בין חקיקה רטרואקטיבית לבין קיום תוקפן של תקנות. אע"פ שלא יצאה פרוצדורה חקיקתית, שום איש לא הועמד בפני עובדה שהוא לא היה מודע לה קודם. לכן, זה לא מצב שמחוקקים למשל חוק שמחייב תנאים מסויימים עבור פעילות כלכלית, מבלי שהיתה התראה מוקדמת, אלא זה קיום תוקף לתקנות שבמצב שהיתה מלחמה, וכתוצאה ממנה היתה דחיית בחירות, והשתבשה פעולת התחיקה - לא נעשו הדברים בזמן. אבל אין בזה משום יצירת מצב חדש.

אני חושב, ששום איש לא קרה לו, שהוא עשה פעולה כלכלית, מבלי לדעת מה עלול לקרות עקב הפעולה הזאת. מבחינה עניינית, לא היה בכך משום אי-ידיעה לגבי הגורמים הכלכליים מה מדומן להם. קרוב לוודאי שלא ידעו שתוקף התקנות לא הוארך, וזה אולי מקל עלינו לקבל את הדברים.

אינני חושב שאיזשהו גורם כלכלי עשה מעשה וניזוק כתוצאה מכך שחלה חקיקה רטרואקטיבית. זה מקל מבחינה ציבורית להעביר את זאת.

א. זילברברג:

אני רוצה להוסיף נמוק אחד כאן. בכל כלל יש יוצא מן הכלל. כאן יש מצב מסויים, שוועדת הכלכלה לא פעלה, ולכן לא היתה אפשרות להביא את החוק בפני הוועדה.

י. יודין:

אני מקבל את הדעה שיש למנוע עד כמה שאפשר חקיקה רטרואקטיבית. אני חושב שזה פגם רציני, ואילו זה היה כלל, היינו שוללים אותו. אבל חוץ מההבחנה של ח"כ אמוראי בין חוק לתקנות שעת-חירום, צריך לקחת בחשבון, במצבים כאלה, וכאשר הכנסת עדיין לא פעלה פעולה רגילה, מה היה יכול לקרות אילו התקנות לא הוארכו. היה נגרם נזק רציני לאוכלוסייה.

אני חושב שאנחנו לא פטורים משיקול זה.

היו"ר ש. תמיר:

מזכיר הוועדה התכוון להזמין את נציג משרד המסחר והתעשייה לשבת איתנו בנדון מחר. לדעתי, יש תמימות דעים, שהדברים מקובלים. תבל להטריח אותם. אם אין השגות, אני מציע שנראה את הדיון כמוסכם ונודיע על כך למשרד המסחר והתעשייה, שמבחינתנו הכל בשל.

מ. דרובלס:

אני מציע שתחילתו של חוק זה תהיה מ-1 במרץ 1974.

היו"ר ש. תמיר:

אנחנו נרשום את ההסתייגות שלך.

(המשך - היו"ר ש. תמיר):

מופנית תשומת לבנו ע"י המזכיר,
לעמ' 2 של הנספח, סעיף 7ה'. המדובר

הוא בקשר לצווים שאינם נוגעים למשרד המסחר והתעשיה, אלא לכלי שיט וטייס. כאן נאמר:

"(ה) צו הנוגע לכלי שיט או לכלי טיס, רואים אותו כל עוד לא הוכיח האדם שעליו חל הצו היפוכו של דבר, כאילו הגיע לידיעתו של האדם שעליו הוא חל גם -

(1) אם נמסר לבעל כלי השיט או כלי הטיס, לקברניטו או למפקדו, או לאדם העובד בשירותם, ואם היה הבעל תאגיד - במשרד הרשום של התאגיד או לאחד ממנהליו או לאדם המנהל בפועל את עסקיו של התאגיד, ובסעיף קטן 2 שוב נאמר שרואים את הצו כאילו הגיע לידיעתו אם נשלח בדואר רשום.

ת. פנחסוביץ:

אגב, מבחינה פורמלית כל שר, גם שר התחבורה וגם שר המסחר והתעשיה, הוסמכו ע"י הממשלה לפעול ע"פ חוק פקוח על מצרכים ושרותים. ישנה חלוקה, שאחד אינו נכנס לתחום של השני, אלא כל פקיד יכול למפל גם בעניינים של מכוניות, גם בכלי עבודה, גם בעניינים שהם בתחום של רשות משרד הבטחון, אלא שיטחלוקה פנימית.

אני מניחה שזה געשה בהסכמה בין שני

השרים. שר התחבורה לא יוציא צן מיוחד, אלא שר המסחר והתעשיה כלל זאת בצו שלו.

היו"ר ש. תמיר:

אני מניחה שכולנו שותפים לאי-שביעות רצון, שהחוק לא הועבר להארכה אז לדין בשלב ביניים מסויים, או שמראש לא הביאו בחשבון שהבחירות תחיימנה ב-31 בדצמבר והשאירו חלל ריק, ועתה אנו עומדים בפני המציאות הזאת. אם אין הצעה אחרת, נודיע למשרד המסחר והתעשיה שאין צורך בהופעה מיוחדת עד ל-31 במרץ. אין בכך כל פגם אם קיום החוקף בתקנות שלפנינו יהיה עד 31 במרץ, ובנושא אחר עד 31 באפריל.

היועצת המשפטית שלנו תודיע ליועץ

המשפטי לממשלה על הסיכום.

ת. פנחסוביץ:

קיימת היתה אפשרות שלאחר שפג תקפן של התקנות, יחכו יומיים שלושה ויפרסמו את התקנות מחדש. לכך מתנגד היועץ המשפטי לממשלה, כי זה תקדים מסוכן ויש בו משום עקיפת הוראות החוק. משום כך, העדיפו את הדרך של הבאת החוק במועד מאוחר יותר.

היו"ר ש. תמיר:

אנחנו מודים על ההסבר. עם זאת ניתן היה לצפות אפשרות של התפתחות כזאת,

ולקבוע מועד ארוך יותר מלכתחילה.

אני מתכוון להזמין את השר, שמטבע הדברים הוא הקשור לוועדה הזאת לפי היקף סמכויותיה, שר המסחר והתעשיה, לפגישת התוועדות עם הוועדה, ונוסף לכך נזמין אותו להרצות על חמצב במשק בכללו, ובמיוחד על בעיית ההתליקרויות.

כמו כן, בהתאם ללוח הזמנים, נבקש גם את

נגיד בנק ישראל להתוועד אתנו ולמקור את מצב המשק ואת ההשלכות על הנושא המיוחד של הקשר שבין משרד המסחר והתעשיה לבין ההתייקרויות. נשתדל ששתי ההרצאות יהיו מוקדמות.

לא רק בנושא התייקרויות, אלא גם בנושא של היצוא.

ע. אמוראי:

בסדר. דומני שנוכל להסתפק בזה לישיבת הפתיחה.

היו"ר ש. תמיר:

תודה רבה. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.30